

документи спомагат недоразумението бързо да се изясни. Без да е необходимо проследяването на всички маршрути на тази малка чета, трябва да споменем, че тя ходи и в гр. Елена, дава точни информации за прохода Демир капия, за намиращите се в Котел 700 души арабски войници и пр.²⁴ Към 20 юли четата е отново в околностите на с. Козос моде /сега част от гр. Твърдица/, оттам се отпращат към с. Хаинето. Съвсем близо до прохода Хитов забелязва огромна маса бежанци - българи от средногорските села, очакващи да преминат след руската армия. С типичната си прозорливост той преценява огромната опасност от нападение над тях от страна на обикалящите башибозушки банди, затова нарежда на сънародниците си да потеглят незабавно по друг, обходен път през боаза по течението на р. Лазово /на изток от Хаинбоаз/ в посока Първовци, за да намерят закрила в дебрите на планината.²⁵ Когато руската армия започва своето изтегляне през Хаинбоаз, Хитов остава в южното подножие, за да изчака своите хора, разпратени в различни посоки: "а отвъдното лице на Балкана остана пак на разположението на наш[и]те турци-тирани и българското население се разбяга" - споделя с горест той в писмото си до Гр. Начович.²⁶ Всъщност посочените по-горе факти само още веднъж потвърждават неговата впечатляваща позиция на борец, на гражданин; не пасивен съзерцател на шеметни събития, а воин със силно родолюбие и чувство за отговорност при различни обстоятелства.

В края на м. юли 1877 г. П. Хитов най-сетне получава от Главния щаб очакваното „Свидетелство“, което регламентира по-нататъшната негова дейност и тази на четниците му. Следват и специалните инструкции в тази насока /отнасящи се да всички четоводци/, но на този въпрос тук няма да се спираме. Задачите са ясни: да се действа самостоятелно, при това в координация с руската императорска войска; в качеството им на разузнавачи да дават предупреждения за движението на неприятеля; да бъдат вярна стража на всички пътеки и проходи в Балкана; в никакъв случай да не обръщат оръжие срещу мирните жители - било то мюсюлмани или християни и т.н.²⁷ Получили своята макар и относителна самостоятелност, снабдени с достатъчно оръжие, българските доброволци разширяват своето участие в настоящия период от бойните операции. От това време би могло да бъде определено и началото на втория етап в дейността на П. Хитов като Главен войвода на няколко доброволчески чети. От есента на 1877 г. те са дислоцирани около град Елена и са натоварени с редица функции, но тук ще продължим проследяването на тяхното участие само в разузнавателни операции..

По настояване на командира на 13-а кавалерийска дивизия - ген.-майор Леонид Ф. Раден, разположена на позиция край с. Кесарево, П. Хитов лично се заема да отиде до Разград, като му заявява, че за Осман пазар вече пътува негов човек, за да донесе сведения. През редица препятствия войводата достига до Разград, но не открива своя разузнавач, с когото работи още от Букурещ - Кара Ватю /или Кара Матю/ от Разград, изчезнал по неизвестни причини. В "Записките..." се обяснава и тактическият замисъл на войводата за предварителното под-